

Alþingi
Erindi nr. P 130/1514
komudagur 24.3.2004

Náttúruverndarsamtök Íslands

Iceland Nature Conservation Association

Umhverfisnefnd Alþingis
Alþingi við Austurvöll
150 Reykjavík

Fax: 5630 425

Reykjavík 23. mars 2004

Frumvarp til laga um verndun Mývatns og Laxár

Náttúruverndarsamtök Íslands telja að fella beri út bráðabirgðaákvæði III með frumvarpi um endurskoðun laga um verndun Mývatns og Laxár. Bráðabirgðaákvæði III er andstætt þeirri sáttargjörð sem gerð var á Stóru Tjörnum árið 1973 og staðfest var með lögum um verndun Mývatns og Laxár ári síðar.

Laxá í Suður-Þingeyjarsýslu er ein fegursta á landsins og ein besta silungsveiðiá heims. Fyrirhugað lón Landsvirkjunar myndi eyðileggja fordyrið að þessum fallega dal og veiðiá. Það er því óábyrgt að opna fyrir hækkun stíflu í Laxá með bráðabirgðaákvæði III án þess að kannaðir hafi verið til hlítar möguleikar til hagræðingar í rekstri Laxárvirkjunar án stífluhækkunar. Slíkir möguleikar eru fyrir hendi og Landsvirkjun ber að leggja fram tillögur um slíkt á grundvelli gildandi laga.

Mývatn og Laxá eru með merkilegustu vatnasvæðum heims og árið 1977 setti Ísland það á skrá Ramsar-sáttmálans um votlendi sem hafa alþjóðlegt gildi.

Frumvarpið í núverandi mynd er í andstöðu við skuldbindingar Íslands gagnvart Ramsarsamningnum um verndun votlendis. Samkvæmt samningnum er Ísland skuldbundið til að gera verndaráætlanir fyrir Ramsarsvæði. Það hefur ekki enn verið gert þrátt fyrir að umhverfisráðherra hafi á árinu 2000 upplýst Alþingi um að það stæði fyrir dyrum. Slíka verndaráætlun ber að gera áður en lög um verndun Mývatns og Laxár eru endurskoðuð og taka gildi.

Á http://www.ramsar.org/cop4_review_smart.htm#I má lesa eftirfarandi:

„84. As noted in the Regina overview (Regina Proceedings 197-198), it is important with the increasing pace of designation to recall the requirements of Article 2.1: "Each Contracting Party shall designate suitable wetlands for inclusion in a List of wetlands of international importance ..... The boundaries of each wetland shall be precisely described and delimited on a map". Unless the boundaries of designated wetlands are precisely described and mapped, it is impossible to judge whether their ecological character has been affected "as a result of technological developments, pollution or other human interference" (Article 3.2). Contracting Parties have for the most part been scrupulous in providing maps and descriptions of sites. However, in a few cases, detailed in the following paragraphs, difficulties have arisen." [undirstrikun Náttúruverndarsamtök Íslands]

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að þrengja mörk Ramsarsvæðisins. Spurningin er hvort um leið sé verið að þrengja Ramsarmörkin. Það verður ekki ráðið af lestri frumvarpsins. Ef verið er að breyta Ramsarmörkum þarf að meta hvort það sé þjóðarnauðsyn og þá jafnframt að tilnefna svæði til mótvægis.

„105. As noted in paragraph 101 above, Contracting Parties may, in their urgent national interest, restrict the boundaries of listed wetlands; if they do so, they should compensate for any loss of wetland resources by creating additional nature reserves.”

Verndun friðlýstra svæða?

Frumvarpið er mjög gallað því verði það samþykkt í núverandi mynd þarf að hefja á nýjan leik vinnu við friðlýsingu á Dimmuborgum, Hverfjalli, Leirhnjúk, Víti og fleiri náttúrugersemum í Mývatnssveit.

Setja verður inn í frumvarpið bráðabirgðaákvæði sem felur í sér að umhverfisráðherra skuli þegar hefjast hefjast handa við undirbúning að friðlýsingu landsvæða sem ekki falla undir ákvæði 3. gr. laga þessara en er eigi að síður mikilvægt að vernda sakir mikilvægis þeirra fyrir lífríki Laxár og Mývatns eða vegna merkra jarðmyndana og landslagsgerða. Mikilvægt er að verndarákvæði gildandi laga um verndun Mývatns og Laxár falli ekki úr gildi fyrr en friðlýsingu þessara landssvæða er lokið í samræmi við ákvæði náttúruverndarlaga. Að öðrum kosti mun skapast millibilsástand þar sem einstæðar náttúruáminjar verða án lagaverndar.

Eðlilegt virðist að breyta 11. gr. í þá veru að lögin öðlist gildi 1. janúar 2006 enda hafi þá verið lokið við gerð verndaráætlunar og friðlýsinga í samræmi við verndaráætlun. Jafnframt má þá fella niður öll bráðabirgðaákvæði.

Lög um verndun Laxár og Mývatns frá 1974 eru til marks um fyrirbyggju því að á svæðinu norðan Vatnajökuls eru jarðsöguminjar sem tengjast gosvirkni á einu af örfáum rekbeltum jarðar sem eru ofansjávar.

Mikilvægt er að gerð verði verndaráætlun en sérstaklega er kveðið á um verndaráætlun í Ramsar sáttmálanum. Verndaráætlun fyrir allt núverandi verndarsvæði er einnig mikilvæg vegna hugmynda um Eldfjallapjóðgarð, hugmynda um verndun vatnasviðs Jökulsár á Fjöllum og vegna fjölda náttúruminja sem njóta nú verndar en myndu falla utan þess verndarsvæðis sem lagt er til.

Af frumvarpi og greinargerð er ekki ljóst hvort allt Ramsar-svæðið er innan fyrirhugaðs verndarsvæðis. Ef eitthvað skortir þar á er eðlilegt að stækka verndarsvæðið sem því nemur. Því ber að leita álits Ramsarskrifstofunnar á þeim breytingum sem boðaðar eru í frumvarpinu.

F.h. Náttúruverndarsamtaka Íslands,

Árni Finnsson.